

Jūratė TERLECKAITĖ

ČIURLIONIUKO SĖKMĖ

EDVINAS JAKONIS TARPTAUTINIULOSE BALETO KONKURSUOSE

Šių metų balandį Niujorke vykusiame tarptautiniame prestižiniame jaunųjų baletų šokėjų konkurse „Youth America Grand Prix“ (YAGP) M.K. Čiurlionio menų mokyklos Baletų skyriaus vienuoliktojas septyniolikmetis Edvinas JAKONIS vyresniųjų šokėjų grupėje užėmė trečiąją vietą. Prieš tai (2016) jis buvo tapęs tarptautinių konkursų Faliune (Švedija), Grase (Prancūzija), ir Taline prizinininku. Jūratė TERLECKAITĖ kalbina jaunąjį šokėją, prizinių vietų konkursuose Faliune (Švedija), Grase (Prancūzija), Taline ir Rygoje laimėtoją, ir jo pedagogą Petrą SKIRMANTĄ.

EDVINAS JAKONIS WINNING
INTERNATIONAL COMPETITIONS

In April this year, Edvinas JAKONIS, an 11th-grader from the ballet section of the M.K. Čiurlionis School of Arts, took third place in the older dancers' group at the prestigious international competition for young ballet dancers Youth America Grand Prix (YAGP). Before that (2016), he won prizes in international competitions in Falun (Sweden), Grasse (France) and Tallinn (Estonia). Jūratė TERLECKAITĖ interviews Edvinas Jakonis, and his teacher Petras SKIRMANTAS.

Edvinas Jakonis 2016 metais Tarptautiniame jaunųjų baletų artistų konkurse Grasse (Prancūzija) šoko Petro Skirmanto sukurtą kompoziciją „Spirits rising“. Šią kompoziciją šokėjas taip pat atliko Tarptautiniame Talino baletų artistų konkurse Estijoje (2018), Youth America Grand Prix (YAGP) JAV (2018) ir Tarptautiniame Baltijos baletų artistų konkurse Latvijoje (2018).
Asmeninio archyvo nuotrauka

Kokia Jūsų atėjimo į baletą istorija?

Į baletą atėjau per dailųjį čiuožimą. Juo susižavėjau, kai „Akropolio“ ledo arenoje pamačiau čiuožiančius berniukus. Čiuožimo penkerius metus mokiausi klube „Tvizlas“. Mums buvo privalomos choreografijos pamokos. Jų reikėjo, kad čiuožikai taptų plastiškesni, „minkštesni“. Pirmoji baletų mokytoja buvo Valentina Tarasova. Mokytojai pastebėjo mano gabumus baletui ir pasiūlė stoti į Čiurlionio mokyklos Baletų skyrių. Ketvirtoje ir penktoje klasėse lankiau ir baletą, ir dailųjį čiuožimą. Po to nusprendžiau mokytis vien baletu.

Ar nusprendėte baletu pasimokyti ir pažiūrėti, kas iš to išeis, ar iš karto „užsidegėte“ baletu, supratote, kad čia Jūsų vieta?

Baletu „užsidegiau“ pamatęs pirmąjį savo gyvenime baletu spektaklį „Spragtukas“. Iš pradžių kiek dvejojau, nesinorėjo atsisakyti čiuožimo, į kurį buvau įdėjęs daug darbo. Galiausiai supratau, kad labiau tinku baletui. Čiuožime labiau reikalinga fizinė jėga, o aš buvau lankstesnis, „baletiškėsnis“, mano duomenys labiau tiko baletui.

Ką turite omenyje sakydamas „baletiškėsnis“?

Baletas yra menas, gebėjimas kurti vaidmenis, persikūnyti, kūno judesiais papasakoti istoriją, o čiuožime labiau reikalinga stipri jėga.

Edvinas Jakonis atlieka variaciją iš baletu „Esmeralda“ M.K. Čiurlionio menų mokyklos Baletų skyriaus koncerte. 2018.
Tomo IVANAUSKO nuotrauka

Esate ne kartą šokę savo paties sukurtus solo numerius: ar vienodai malonu, mėgstate šokti ir kurti choreografinius solo numerius?

Kurti paskatino privaloma disciplina – improvizacija. Čiurlioniukai turi pagal pasirinktą muziką sukurti šokį. Mane iš karto patraukė kūryba.

Ar ne tada, kai prieš ketverius metus patekote pas pedagogą Petrą Skirmantą, pradėjote dalyvauti šokio konkursuose, skinti juose laurus?

Savo pedagogo parengtas 2016 metais nuvykau į pirmą savo konkursą Švedijoje, Faliuno mieste. Tuomet laimėjau sidabro medalį. Po to tapau antros vietos laimėtoju Grase, Prancūzijoje. Šiomet Taline laimėjau sidabrą. Taline gavau kelialapį į finalą pasauliniame jaunųjų baleto šokėjų nuo devynių iki devyniolikos metų amžiaus konkurse Niujorke „Youth America Grand Prix“ (YAGP). Finalinis *Grand Prix* – labai rimtas tarptautinis konkursas. Po jo sulaukiau solidžių pasiūlymų iš kelių prestižinių Europos baleto mokyklų – Ciuricho, Miuncheno, bet pasirinkau Miuncheno baleto akademią. Su pedagogu apsvarstęs, daugiau mačiau pliusų šioje akademijoje, nes ją baigęs gausiu bakalauro laipsnį. Mano pedagogas Petras Skirmantas pažįsta Kirillą Melnikovą – būsimą mano pedagogą, be to, ten mokėsi Jurgita Dronina, Kristina Gudžiūnaitė, tad į šią šokio akademią kelias jau pramintas. Netrukus po konkurso Niujorke laimėjau pirmą vietą IBBC konkurse Rygoje.

Ką šokote konkursuose?

Tai, ką geriausiai buvau parengęs. Talino konkursui repetavau dvi variacijas ir šiuolaikinį numerį, sukurtą mokytojo Skirmanto. Kadangi po jo gavau kvietimą į Niujorko konkurso finalą, jau nebebuvo laiko ko nors naujo imtis, taigi pasirinkau tai, ką šokdamas jaučiausi užtikrinčiausiai. Tai variacija iš baleto „Drugelis“ („Le Papillon“) pagal Jacques'o Offenbacho muziką ir šiuolaikinis Petro Skirmanto man sukurtas numeris „Spirits Rising“ pagal Matto Savage'o muziką.

Kaip jautėtės konkurse?

Visada lydi jaudulys, ir tai – normalu, nes jeigu baleto artistas nesijaudina, kažkas negerai. Jauduliu gali išreikšti emocijas. Bet „Youth America Grand Prix“ konkurse situacija buvo ypatinga. Pirmas dienas ten vyko tik pamokos, pamačiau, kokie stiprūs varžovai, ir man tai buvo ypatingiausias konkursas, kuriame teko dalyvauti. Į jį suvažiavo gabiausieji, atrinkti iš visų Amerikos valstijų ir Europos konkursų 30 pusfinalių, – 1 800 šokėjų. Mano grupėje buvo 72 konkursantai. Kai nėra daug konkurentų, atrodo, kad esi pats geriausias, nori padaryti viską puikiai ir tada vyliesi, kad gal būsi pirmas, o kai pamatai tiek daug konkurentų, nebegalvoji apie prizinės vietos laimėjimą – tik nusiteiki kuo geriausiai sušokti, patirti malonumą.

Kas lėmė, kad, nepaisant stiprių konkurentų, Jūs laimėjote?

Gal žiuri atkreipė dėmesį į emocinę šokio raišką? Man svarbu papasakoti istoriją, svarbu mėgautis šokiu. Man pavy-

ko labai gerai atlikti numerių techniką ir perteikti personažų charakterius.

Į konkursą Niujorke vykote vienas. Ar nesijautėte nesaugiai?

Nesaugiai jaučiausi gal pirmą dieną. Žinoma, baisu būti vienam kitame tolimame žemyne. Konkursas buvo labai gerai organizuotas: visą laiką atrodė, lyg vyksta grandiozinė šventė, nepersekiojo konkurencinis jausmas. Patyriau labai daug pozityvių emocijų. Iš pradžių gyvenau šeimoje. Pirmi konkurso turai vyko Niujorko užmiestyje – Griniče, o pats finalas – Niujorko Linkolno centre.

Kokį įspūdį paliko Niujorkas?

Žodžiais sunku apibūdinti, įspūdingas miestas, kitas pasaulis. Kai pašokau ir nebeliko įtampos, kai buvo laiko pa-vaikščioti po miestą, sakyčiau – tiesiog kultūrinis šokas ištiko.

Kokiame teatre svajojate šokti?

Man svajonių teatrai – Paryžiaus „Grand Opera“, Milano „La Scala“, Rusijos Didysis teatras. Juose norėčiau atlikti pagrindinius vaidmenis kaip kviestinis šokėjas. Viena mano svajonių jau išsipildė: norėjau šokti Linkolno centro salėje, o neseniai ši svajonė atrodė nereali.

Kuriame teatre norėtumėte nuolat šokti, turėti su juo sudarytą pastovų kontraktą?

Visų pirma norėčiau šokėjo karjerą pradėti Lietuvoje. O kas gi nenorėtų šokti tokio aukšto meninio lygio trupėse kaip Londono karališkasis baletas, Amerikos baleto teatras.

Koks Jūsų svajonių vaidmuo? Ar visi vaidmenys įdomūs?

Visi įdomūs, bet mano svajonių vaidmenys yra Spragtukas „Spragtuke“ ir Bazilis „Don Kichote“. Kaip sakiau, „Spragtukas“ – mano pirmas matytas baletas, dėl to norėčiau jį sušokti. „Don Kichotas“ patinka dėl muzikos, judesių.

Ar kartu su mokiniais dalyvaujate mokyklos ir LNOBT spektakliuose?

Taip, mokyklos Gala koncertuose ir kompozicijų vakaruose, kur reikia šokti savo choreografiją. Mokydamasis aštuntoje klasėje šokau spektakliuose „Miško pasaka“, „Kopelija“, „Baltaragio malūnas“.

Geriau jaučiatės šokdamas klasiką ar šiuolaikinius šokius?

Daugiau turiu klasikos patirties, bet man labai įdomu būtų save išbandyti ir neoklasikoje, ir šiuolaikinėje choreografijoje.

Pavyzdžiui, „Procese“?

Deja, šio naujo LNOBT baleto neteko matyti.

Iš kur semiatės įkvėpimo savo pastatymams?

Man svarbiausia muzika. Kai ją išgirstu, iš karto galvoje iškyla vaizdiniai, įsijungiu muziką ir pradedu improvizuoti.

Dėkoju už pokalbį ir linkiu aukšto skrydžio.

PAŠNEKESIO SU JAUNUOJU ŠOKĖJU AUTORĖ KALBINA
EDVINO JAKONIO PEDAGOGĄ PETRĄ SKIRMANTĄ

Sveikinu, numanau, didžiuojatės savo mokiniu Edvinu?

Labai džiaugiuosi, kad turiu tokį mokinį, išskirtinai gabų vaikina. Jam Dievo itin daug duota. Jis labai imlus. Niekada tokio mokinio neturėjau, todėl jaučiu išskirtinę atsakomybę. Darbas su juo visiškai kitoks, turiu ieškoti būtent jam tinkančių variacijų, jam tinkančios šokio technikos ir t. t. Kartu su manimi jis laimėjo jau penkis konkursus, tai – didžiulė sėkmė, ir norisi, kad jis, kaip Jurgita Dronina, padarytų tikrą karjerą, taptų žinomas pasaulyje. Jau laimėjimas *Youth America Grand Prix* yra kažkas ypatingo, nes tai vienas reikšmingiausių konkursų pasaulyje, į jį atranka vyksta visame pasaulyje ištisis metus. Pavyzdžiui, JAV iš pradžių vyksta konkursai kiekvienoje valstijoje, po to geriausi pakviečiami į finalą. Edviną pakvietė po Talino konkurso, kai buvo likusios dvi savaitės iki konkurso Niujorke. Kamavo dvejones dėl važiavimo, nes brangu, nėra pinigų. Bet apsisprendžiau: arba dabar, arba niekada. Edvinui tuoj bus aštuoniolika, po metų turės pradėti ieškoti darbo, pradėti šokti, nes kai šokėjui – dvidešimt penkeri, niekas nebeprisiima, ir smarkiai surizikavau. Repertuarą turėjom, to konkurso atstovas stebėjo Talino konkurso dalyvius, Edviną pakvietė jau po pirmojo turo. Vaikinui buvo didžiulis išbandymas, vyko vienas, konkurso finale dalyvavo 1800 šokėjų, jo amžiaus (septyniolikos–aštuoniolikos metų) grupėje – 72 šokėjai iš Japonijos, Pietų Korėjos, Lotynų Amerikos, kurie anksčiau subręsta.

Ar techniškai stiprūs rusai nedalyvavo?

Rusų nebuvo, nes tuo pačiu metu vyko Valentinos Kozlovos rengiamas konkursas. Jos konkurse 17–19 metų vaikinių grupėje finale buvo dvylika.

Gerai tai, kad galėjau Edvinui patarti, padėti pasinaudodamas naujomis technologijomis. Konkursą stebėjau per *youtube*'ą, prieš ir po jo pasirodymo susakdavau pastabas. Niujorke pedagoge dirbančią Jolantą Valeikaitę paprašiau Edviną pagloboti. Laureatų apdovanojimų ceremonija buvo labai jaudinanti; konkurso dalyviai kaip olimpiadoje pražygiavo eiseną, kiekviena šalis ėjo su savo vėliava. Prieš Edviną ėjo pietų korėjiečiai, maždaug 300 šokėjų, ir po jų stauga – su Lietuvos vėliava vienas Edvinas! Svarbiausia, kad jis pats sugebėjo susitelkti. Jam sakiau, kad „padėsiu kiek galiu, bet kai tu išėsi į sceną, tik tu pats galėsi sau padėti, niekas tau nepadės“. Edvino laimėjimas – pats didžiausias mano mokinio pasiekimas, įvertinimas tarptautiniu mastu. Jo nuotraukos pasirodė tokiuose portaluose, į kuriuos dedamos geriausių šokėjų, kaip, pvz., žurnalo „Only Ballet Men“, nuotraukos. Tai labai gerai. Gavo pasiūlymą mokytis užsienyje, Miuncheno baleto akademijoje. Manau, kad nuo kitų metų jis išvyks ten mokytis.

Tikitės, jog ten jis patobulės labiau nei M.K. Čiurlionio menų mokykloje?

Edvinui patariau rinktis ne mokyklą, bet pedagogą. Miunchene dėsto puikus pedagogas Kirillas Melnikovas, kuris

meistriškumo mokė Jurgitą Droniną, Kristiną Gudžiūnaitę. Tai yra mano geras bičiulis, žinau, kad jis – geras pedagogas. Edvinas galėjo važiuoti į JAV, bet ten pragyvenimas labai brangus. Miunchene turbūt nemokamai gaus bendrabutį, o buitinės sąlygos labai svarbios. Bus smagu, jeigu sugebėsime suderinti, kad jis mokintųsi ir čia, ir ten. Kitais metais galės baigti dvyliką klasę ir gauti diplomą. Miunchene jį iš karto priėmė į antrą bakalauro kursą. Tai labai gerai. Manęs ne vienas klausė: ar tau negaila atiduoti tokio talentingo vaikiną? Aš galvoju apie jį, man rūpi, kad jis padarytų karjerą. Mokykymasis svetur pripratina prie kitokių auditorijų. Galiausiai Miunchene – didžiulė konkurencija, o tai yra stimulas labiau temptis, tobulėti, dar geriau daryti, nes kai besąlygiškai esi geriausias, ir turint motyvaciją vis tiek yra labai sunku. Manau, tas momentas irgi labai svarbus. Žodžiu, galvoju apie jį, ne apie save. Aš jį išmokiau praktiškai visko, ko reikėjo. Po pirmojo turo Talino konkurse Edviną pakvietė mokytis Ciuricho baleto mokyklos direktorius, jis man pasakė: „Tu jį išmokinai visko, atiduok dabar man, aš jį tiesiog pastumsiu į pasaulinę areną“. Man buvo malonu tai išgirsti, bet pasvarstęs nusprendėm, kad Edvinas važiuos į Miuncheną.

Minėjote, kad parinkote tinkamą repertuarą. O kas jam, Edvinui, tinka?

Turiu mintyje artisto vidinę brandą. Yra tokių variacijų, kurias emociškai gali perteikti suaugęs vyras. Edvinas techniškai gali viską atlikti, bet šokant nebus reikiamos emocijos. Jauną baleto artistą reikia formuoti palaipsniui, kaip ir dainininką. Nuo per didelio krūvio gali palūžti. Edvinas staigiai užaugo, bet raumenys nespėjo taip greitai sutvirtėti. Vienu metu bandėme raumenis sustiprinti kineziterapiniais pratimais.

Jums buvo didelė atsakomybė, gavus tokį talentingą mokinį?

Tikrai taip. Kaip minėjau, niekada neturėjau tokio gausaus mokinio, bet ir niekada nesijaučiau toks atsakingas. Man niekada nebuvo taip sunku dirbti, nes iš jo norėjosi šiuo laikotarpiu ištraukti maksimumą to, ką jis gali.

Ir nesulaužyti?

Tikrai taip.

Kas jums padėjo?

Ir patirtis. Nemažai tariausi su kineziterapeutais, su reabilitologais. Bet pirmiausia turi išmąstyti savo galvą, kaip reikia daryti. Niekur tu to neperskaitysi. Turi, žiūrėdamas į žmogų, matyti, ką su juo reikia ir daryti, ir bandyti.

Miuncheno baleto akademija, joje dirbantis pedagogas Kirillas Melnikovas bus tas, kuris jo taip pat nesulaužys?

Tikiuosi, tačiau niekas jokių garantijų duoti negali. Bet kurią akimirką gali lygioje vietoje susilaužyti koją. Tokia ši profesija: gali būti viską padaręs, bet per pirmą judesį gauti traumą ir baigti spektaklį.

Edvinas – talentingas klasikinio šokio šokėjas, ar gabus jis šokti viską?

Pirmiausia jis labai muzikalus. Puikūs fiziniai duomenys. Kadangi jis išaugo staigiai, šiuo momentu jam reikia stipresnio raumenyno, reikia suformuoti ne tik klasikinio šokio pamokose, bet ir kitokiais būdais. Manau, kad jo amplua ilgainiui turėtų būti labai platus, techniškai tam jis pajėgus. Technika turi būti tik priemonė šokiui, ir baletas pirmiausia turi būti šokis. Kiekviena variacija turi būti vaidmuo, atliekamas skirtinga leksika, maniera. Labai sunku matyti į sceną išeinančius atlikti vien techniką, besikeičiančius tik kostiumais, o ne vaidmenimis.

Muzikalumas, fiziniai duomenys yra duotybė, žinoma, išlavinama. Atlikėjo vidinį pasaulį reikia išugdyti, turtinti.

Tikrai taip. Per repeticijas visada raginu jį pasiskaityti, pasigilinti į personažą, kodėl jis toks, o ne kitoks. Dabar galima prieiga prie įrašų – turiu galvoje gerų atlikėjų sukurtus vaidmenis. Įdomūs tie šokėjai, kurie kuria vaidmenį. Reikia domėtis baletu istorija, žinoti ištakas. Matau, kad šiame etape jis vieno ar kito dalyko negali atlikti. Vieną numerį repetuojame jau pusantrų metų, matau, kaip jis bręsta kaip atlikėjas. Man labai nepriimtina, kai išmokstamas tekstas, sušokama variacija ir manoma, jog to užtenka. Vaidmenį kuri visą gyvenimą. Svarbu savo mokinius išmokyti, kad jie brandintų tą ar kitą variaciją, kad ieškotų naujų spalvų, galų gale ir technika gali siekti tiek tobulėti, darytis stipresnė. Aš visą laiką kankinausi, ieškojau, užduodavau sau daug klausimų, į vienus rasdavau atsakymus, į kitus – ne. Turėjau labai gerus pedagogus: Praną Peluritį, Lidiją Tamulevičienę, Naumą Azariną, Azarijų Pliseckį, Nikolajų Morozovą, Violetą Bovt, Lary Longą (JAV). Neepizodiniai susitikimai su Maurice'u Bėjart'u irgi davė labai daug. Svarbiausia yra girdėti kitus. Išmokyti girdėti nelengva.

Tai Edvinas yra iš tų, kuris ne tik talentingas, bet ir moka išgirsti?

Taip, jis girdi. Be to, jeigu jis nesupranta, akiai nedaro, turi išsiaiškinti, kodėl taip, o ne kitaip.

O kaip vienu metu sekasi dirbti su kitais dviem Jūsų mokiniais, kuriems Dievo mažiau „drėbtelta“?

Turiu dar Danielių ir Ilją, jie labai nori šokti, yra imlūs, jie pakankamai gabūs, jie nebuvo nustumti, su jais taip pat dirbu. Nesilaikau principo dirbti tik su gabiausiu, o kiti tegul patys tempiasi. Man taip neišeina. Jų kiti fiziniai duomenys, kita mąstysena ir turi individualiai kai kuriuos dalykus aiškinti, bet stengiuosi jiems patarti.

Kaip Jums pavyksta suderinti skirtingus talentus, imlumą, poreikius?

Reikėtų klausyti tų vaikinų. Nebuvo paprasta, gal jie ir jautėsi kiek nuskriausti. Mes turime repeticijų valandas, su jais atskirai repetuodavome. Kai klasėje yra ryškesnis už juos, gali pasimokyti iš jo, atsiranda stimulus labiau stengtis. Tiesa, klasėje buvau pajutęs šiojį tokią pavydą. Jiems pasa-

kiau paprastai: „Kiekvienas turime ieškoti savo kelio ir kiekvienas artistas gali save išreikšti, tik reikia sugebėti ieškoti savo buvimo mene, o ne lygiuotis į kažkurį kitą. Ne visi gali būti primarijais, kiti gal bus puikūs charakteriniai šokėjai, dar kiti kuo nors kitkuo įdomūs, ketvirtam skirta tapti nepažinomu pedagogu. Bet reikia save giliau pažinti, rasti savo kelią – kviečiau juos: „Jūs neturite konkuruoti vienas su kitu, bet turite vienas kitą skatinti“. Jie kai kuriuos judesius geriau padaro, turi kitų privalumų negu Edvinas.

Ko palinkėtumėte Edvinui?

Pirmiausia norėčiau palinkėti sėkmės, kad jį neapleistų, kad jis girdėtų pedagogus, su kuriais dirbs, ir kad turėtų tikrai didelį skrydį.

Ar norėtumėte jį matyti mūsų teatro scenoje?

Taip, būtų labai smagu. Man labai smagu, kai dabar Jurgita Dronina atvažiuoja ir fantastiškai šoka. Norėčiau, kad ir jis atvažiuotų čia, o galbūt ir dirbtų čia, ką žinai. Nieko negali žinoti, kas bus, kaip susiklostys karjera, koks čia bus repertuaras, pakvies ar nepakvies – daug visokių niuansų.

Dėkoju už pokalbį.

Jūratė TERLECKAITĖ

Edvinas Jakonis ir Petras Skirmantas
tarptautiniame Talino baletu konkurse. 2018, kovas.
Asmeninio archyvo nuotrauka

